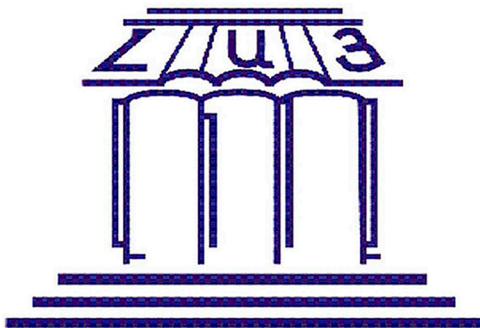

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

Pliny. H433

ԽՐԻՍԹՈՍԱՆ
ՇԱԲԱԹԸ ՀԸՖԶ
ԷԹՄԵԼԻՄԻ

ՏՐ. Ր. Ա. ԹՕՐԻ

ՄԱՐԱՆԱԹԱ ՄԱԹՊԱՍՈՐ

ՀԱԼԷՊ

Մ ՈՒԳԱՏՏԷՄԷ

Ալլահըն լուծֆ ու ինայեթիլէ, Րապպըն Բէլամը-
նըն միւսպարէք նուրընտա, կիւնահլարընը կէօրիւպ թէվ-
պէ էտէն վէ խէլաս պուլանլար, գալպլէրինի Րապպա
վէրէրէք հէր շէյտէ Անա սատըգ վէ Բէլամընա միւթի
օլմագ իսթէրլէր: Միլլէթիմիգ աբասընտա նիչէլէր պու
հալտէ եաշարլար իքէն, Փարգլը Փըրգալարտան օլտու-
ղը կիպի, Շարաքապահլար թարաֆընտան տախի զի-
յարէթ օլունարագ, Փիքրլէրի գարըշտըրան կիւնլիւք-
լէրէ թէսատիւֆ էտիյօրլար: Պու Փըրգանըն եա'նի Շա-
բաթապահլըղըն քէնտինէ մախսուս եանլը վէ մուզիւրր
թա'լիմլէրի վար տըր, լաքին անլէրին իլք մատտէսի
Շարաթ մէսէլէսի տիր: Անլէր պիւթիւն գուզվէթլէրի
իւէ վէ պիւր չօգ այէթլէր իւէ կէօսթէրմէյէ չալըշըրլար
քի հաֆթանըն պիրինճի կիւնիւնիւ, եա'նի կիրակիլի
հըֆզ էտէնլէր եանլըյօրլար վէ 'ազիմ թէհլիքէտէ տիր-
լէր: Ալլահըն Բէլամընտա, նիսպէթէն ճահիլ օլան միւ-
մինլէրտէն նիչէլէր, անլէրին օգուտուզլարը այէթլէրի
իլիթաիքլէրինտէ, շու գանա'աթա կէլիյօրլար քի անլէր
հագգլը տըրլար վէ գանն էտիյօրլար քի Րապպըն Բէլա-
մընա կէօրէ եաշայաճազլար իսէ, մութլագա հաֆթա-
նըն պիրինճի կիւնիւնիւ, եա'նի կիրակիլի տէյիլ, իլլա
հաֆթանըն եէտինճի կիւնիւնիւ, եա'նի Շարաթ կիւնիւ-
նիւ հըֆզ էթմէլի տիրլէր:

Սօն վագթլարտա, Ալլահըն իսթիմալ էյլէտիլի էն
մէշուր իշճիլէրինտէն, այնի վագըթտա քիթապլարտա
մահիր վէ Բէլամա սօն տէրէճէ սատըգ օլան պիրինին,
Տր. Ր. Ա. Թօրինին, գալէմէ ալտըղը պու րէսալէ, պու

մատուց հազգընտա Բ. Մ. աէն պէրրազ նուր վէրմէք-տէ տիրո Պու րէսալէ, սէնէլէր ագտէմ Թիւրքնէ լիսան-տա Թապ' էտիւմիշ իտի, լաքին կէօրիւլիւյօր քի անա շիմտի տախի իհթիյաճ վար: Պինաէն 'ալէյհ, անը կէրէք էրմէնիճէ վէ կէրէքսէ Թիւրքնէ լիսանտա, պէ թէքրար Թապ' էտէրէք, պու մատուց հազգընտա նաֆիլէ եէրէ րահաթսըզ օլան, Ալլահըն էվլատլարնա մու'ալէնէթ էթմէք իսթէրիզ: Ինանըրըզ քի Ալլահըն Բէլամընը իս-թիգամէթ ի գալպլէ արայանլար, պու րէսալէյի օղու-տըզլարընտա պէրրազ նուրա մալիք օլաճագլար վէ Շա-րաթ մատուէսի հազգընտա ֆիքրլէրինտէ օլան հէյի կիւճիւլէր քեամիլէն զաիլ օլաճագ:

Պու րէսալէնին սօնուէնտա, Շաբարապաիլարա սիւ-ալլար գըսմընտա պուլուէնան 12 սիւալլար, լիմի պիզէ մա'լիւմ օլմայան պաշգա պիր քիմսէ թարաֆընտուն տըր:

Արզու վէ տու'ամըզ պու տըր քի Ալլահըն էվլատլա-րը, վագթըն պիր չօգ մուզիբըր ագընթը, էֆքիար, դա-նըշ վէ Թա'լիմլէրինտէն օլտուղը կիպի Շաբարապաիլա-րըն տախի Բէլամա կէօրէ օլմայան, պի էսաս լիտտի'ա վէ Թա'լիմլէրինտէն հըֆզ օլուէսուէլար: Մ. Յ. Պ.

ԽՐԻՍՏԹԻԱՆ ՇԱԲԱԹԸ ՇԸՑԶ ԵԹՄԵԼԻՄԻ

«Ինսան սէպթ կիւնիւ իչիւն տէյիլ: Իլլա սէպթ կիւնիւ ին-սան իչիւն օլտու: Իմտի իպն իւլ ինսան սէպթ կիւնիւնիւն տախի սահիպի տիր»: Մարզ. 2, 27, 28:

Քրիստոսըն գէմանընտաքի րէիս ի րուհանիլէր, եա-նի ֆէրիսիլէր հիչ պիր շէյէ սէպթ կիւնիւնէ օլտուղը գատար տիգգաթ էթմէզլէր իտի: Հէր շէյ սէպթ շէրի-աթը վէ քէնտիլէրին թէֆսիլիւնէ Թապի' օլմագ լազըմ կէլիլ իտի: Անլէրին էֆքեարընճա սէպթի հըֆզ էթմէք մուհապպէթ, մէրհամէթ վէ ատէմին իհթիյաճլարըն-տան զիյատէ մուհիւմ իտի: Մատթ. 12. 7, 8: Պիր քիմսէ էյի օլտա վէ նէ էյիլիքտէ իլլէսէ' էֆքեարլարըն-ճա, սէպթի հըֆզ էթմէտիյի թագտիրտէ հիւքմէ վէ էօ-լիւմէ միւսթահազզ իտի: Սէպթի հըֆզ էթմէք' հէր սա-լահըն ճէմ' ի վէ սէպթէ նազզը րիայէթ' քեամֆէ ի ֆըս-ղըն ճէմ' ի իտի: Իպն Ուլլահ Յիսուս Քրիստոսը' սէպթի քէնտի ուսուլլարընտա հըֆզ էթմէտիյի իչիւն էօլիւմէ միւսթահազզ սայարլար: Յոլհ. 5. 18: Յիսուսըն Եէհու-տիլէրլէ էն զիյատէ տաիմի օլան միւհատէլէսի սէպթ հըֆզը մատուէսի հազգընտա իտի: Պու միւհատէլէլէրին պիրինի նէթիճէփէզլիր էթմէք իչիւն էսասը քէլամըմըզ թէշքիլ էտէն քէլիմլէրի պէյանլէ' Բապպըմըզ պու մէ-սէլէնին տէրուէնիտէ տուրան մէպտէլէրի 'իլան էլլէտի:

Պուլար շու իքիլէր տիր: Էվլէլա, սէպթ ատէմ ի-չիւն օլուպ ատէմ սէպթէ գուրպան օլաճագ: Սէպթ

անճաղ ատէմին ինթիյաճընըն իքմալը իչիւն օլմուշ տըր : Սանիէն , իպն իւլ ինսան , Յիսուս Քրիստոս , Սէպթին տախի սահիպի օլմասըլէ անը քէնտի իրատէթինէ կէօրէ թատիլ , թէպտիլ վէ լաղվ էթմէյէ սէլահիթթի վար տըր :

Շարաթ մէսէլէսի պիզիմ կիւնիւմիւզտէ տախի մատտէ օլույօր : Զէմանըմըզ Շարաթապահարը զատիմ ֆէրիսիլէրին խալէֆլէրի օլուպ , պուշարըն ինտինտէ տախի սէպթին հըֆզ օլունմասը ճիւմլէ ֆաղիլէթլէրին մէճմու՛ը օլտուզը կիպի , սէպթին նազըը հանի , հաֆթանըն հէտինճի կիւնիւ հէրլնէ պիլիճնի կիւնիւնիւ հըֆզ հըմիւք քեաֆֆէ ի շէրրին մէճմու՛ը տըր : Անլէրին իթիգատընճա պու՛ ճոնալարըն տամզասը տըր : Էմը քէլիմէսի Ահտը ճէտիտտէ հէր նէրէտէ գուլանըլըր իսէ , անլէր անը տէօրտիւնճիւ էմր հանի սէպթ տէյիւ ալտըզլարըն էճլտէն Րուհ իւլ Գուտսըն պէյան էթմէտիլի շէյի զամմ էթմէքլէ Քէլամ Ուլլահը թահրիֆ էտիյօրլար , Վահ . 22 . 18 : Մէսէլա , անլէրին ճէսուր միւտաֆիլէրինտէն պիլի Ա Յոզհ . 2 . 4 իւ իսթիսըաճ էտէրէք պանա պիր մէքթուպ հազմըլ իտի : «Անը պիլիլիմ տէյիպ տէ էմրլէրինի հըֆզ էթմէյէն քիմսէ հալանճը տըր , վէ հազիգաթ անտէ հօզ տըր» : Մէրզուճ շուսուրէթլէ հազտը . «Անը պիլիլիմ տէյիպ տէ Անըն էմրլէրինի (սէպթի) հըֆզ էթմէյէն քիմսէ հալանճը տըր . վէ անտէ հազիգաթ հօզ տըր» : Պէն քէնտիսինէ օլ ալէթին իւլիւնճիւ պապ 23 տէ — «Անըն էմրի պու տըր քի Օղլու Յիսուս Քրիստոսըն իսմինէ ինանալըմ , վէ պիլիգէ էմր էթտիլի կիպի պիրի պիրիմիլի սէվէլիմ» (Ա Յոզհ . 3 . 23) քէլամընը իմ էթտիլինի սէօլլէտիլիմտէ՛ սիւքիւթ գալտը իսէտէ սէօղիւնիւ կէրի ալմատը :

Շարաթապահար Վահ . 22 . 14 իւ տախի ալանի թարգոա իսթիմալ էտէրլէր : «Նէ՛ միւպարէք տիր Անըն

էմրլէրինի (սէպթի) իճրա էտէնլէր քի հայաթ աղաճընա հազգլարը օլուպ գափուլարտան շէհրէ կիլէլէր» :

Անլէրին էն սէվկիւլիւ իսպաթլարընտան պիրի պու օլուպ , պուրատաքի «էմրլէր» քէլամըլէ Օն թէնպիլէրի , խոսուսա տէօրտիւնճիւ էմրի անլարլար : Լաքին Մուսահէն թէրճէմէյէ պազըլտըգտա կէօրիւլիւր քի պու ալէթին տէյիլ Օն թէնպիլէ , իլա հիչ պիր էմրէ՛ ալագասը օլմայըպ շէօլլէ օգուշուր , «Նէ միւպարէք տիր էլ.ՊիՍէլէՐիՆի եՐՅԳԱՅԱՆԼԱՐ քի հայաթ աղաճընա հազգլարը օլուպ գափուլարտան շէհրէ կիլէլէր» : Պէլքի գատիմ պիր էնլի շէրի՛աթ զէմանըմըզն Շարաթապահը կիպի Քէլամ Ուլլահլէ իքթիֆա էթմէյիպ Խնճիլ հէրինէ Շէրի՛աթը զօմազ իսթէմիլ տիր :

Յիսուսըն զէմանընտաքի Յէրիսիլէրին վէ Պօղոսըն զէմանընտաքի Նէհուտալիլէրին խէլէֆլէրի պու մէսէլէտէ քիլիսէլէրի թախրիպէ չալըշըյօրլար : Քէնտիլէր քիթապ վէ ըսալէլէրինի հէր թարաֆա իրսալ էտիյօրլար : Ատէմլէրի Շէրի՛աթ ալթընա կէթիլմէք իչիւն փէք ուսթա վէ կիլիլի թարիզլէր իսթի՛մալ էտիյօրլար : Պիր սէօզլէ Պօղոսըն Գաղատիալըլարա հազտըլը ըսալէտէ շէտիտէն թա՛ղիր էթտիլի շէրի՛աթճըլարըն խաթալարընը թէքրարայօրլար : Զաիֆ վէ թա՛լիմիլիլ Ուրիսթիանլարը խոյըր մուճիպ օլմայան մագսէտ իչիւն հէրարէթլէ ալայօրլար : Գաղ . 4 . 17 : Գաղատիատաքի հէնի Ուրիսթիանլար կիպի նիչէլէր զարարօղճա շէրի՛աթճըլըղա իւրիւքլէնիյօրլար : Մովսէսին ուսուլընճա Ուրիսթիանլարըն խիթան օլունմասը լազը՛մը տըր՝ մէսէլէսի Պօղոսըն զէմանընտա մուհիմմ վէ շէտիտ պիր մատտէ օլտուզը կիպի , (Սմալ . 15 . 1—29 : Գաղ . 1 . 6, 7 : 2 . 4—16 : 3 . 1—29 : 4 . 21—31 : 5 . 1—4) , Խրիսթիան սէպի հըմիլ հըմիլիլի՛ sիւ մատտէսի տախի զէմանըմըգտա

պիր մէսէլէ օլմուշ տըր: Պունա թուրքուլմը Քիմսէլէրի էսարէթ պոյունտըրընտան խէլաս էթմէք վէ Գրիստոսըն իհան էթտիյի հուրըրիյէթտէ սապիթ գատէմ գըլմազ էմրինտէ պաշգալարա եարտըմ էթմէք իչիւն իշպուլէսալէյի հազմաղը տէրիւհտէ էյլէտիմ: Գաղ. 5. 1:

Պու մէսէլէյի Քիթապը Շէրիֆտէն միւթէլա'ա էտէճէյիզ: Վէ իհամըն նէ տէմէք իսթէտիյինէ վազըֆ օլաճաղըզ: Անը պէրրազճա տէրք վէ Ֆէհմ էտէպիլմէք իչիւն իհամըն վաղըհ վէ սապիթ հազիգաթլարընը մէշգ վէ անլէրի թէտըրիճէն թէհարըրի էտէճէյիզ:

Ա. — Պիրիցնի գաղիյի պու spr. Շէրիւթ ՀԱԼԻՆՏԷ ՍԵՊԹ ԹԱՄՄ ՊԻՐ ԵԷՀՈՒՏԻ ԹԱՆՁԻՄԻ ՏԻՐ: Թէսն. 5. 12—15. «Ալլահըն օլան Եհովանըն սանա էմր էյլէտիյի կիպի, թագտիս էթմէք իչիւն, րահաթ կիւնիւնիւ հըֆզ էտէսին: Ալթը կիւն չալըշըպ հէր իշինի իշլէյէսին, ֆազաթ եէտինճի կիւն սէնին Ալլահըն օլան Եհովանըն րահաթ կիւնիւ տիր. նէ սէն, նէ օղլըն, նէ գըզըն, նէ քէօլէն, նէ ճարիյէն, նէ էօքիւզիւն, նէ մէրքէպին, նէ տէ հայվանլարընտան պիրի, վէ նէ գափուլարընըն տախիլինտէ օլան միւսաֆիրին հիշ պիր իշ իշլէմէյէսինիզ, քի քէօլէն վէ ճարիյէն սէնին կիպի իսթիրահաթ էտէլէր: Վէ Մըսըր իյարընսա գուլ օլմուշ իտիլինի վէ Ալլահըն օլան Եհովա սէնի օրատան գուտըթլի էլ վէ ուզանմըզ Կօլ իլէ չըգարսըղըն խաթըրընտա հըֆզ էյլէյէսին. պու էճուտէն Ալլահըն օլան Եհովա ոանա րահաթ կիւնիւնիւ հըֆզ էթմէյի էմր էյլէտի»: Էյէր օն թէնպիհլէրին վէրիտիյի սահիֆէյէ պագար իսէք շէօլէ օղուրըզ. «Վէ Ալլահ պու սէօլէրին ճիւմլէսինի սէօլէյիպ տէտի քի, Պէն սէնի էսարէթ խանէսի օլան Մըսըր իյարընսան չըգարան Ալլահըն Եհովա իմ»: Խուր. 20. 1, 2: Պէօյլէճէ օն թէնպիհլէր չու շէֆիս սալթ իսրայէլ գափմը ի-

չիւն օլտուղը անլաշըլըյօր վէ անլէրին արգասընտա տուրան ախլազի մէպտէլէր էպէտի օլուպ, սօնրա տախի կէօրէճէյիմիզ կիպի, սէպթ կիւնիւնտէն մա'տասը Ահտը ձէտիտ տէ թէքրարէն թէէքիտ օլունմըշ տըր: Թէքրար, Խուր. 31. 13—17 յէ պագ. «Պէնի իսրայէլէ սէօլլէ քի րահաթ կիւնլէրիմէ մութլագա րի'այէթ էտէճէքսինիզ. զիրա պու պէնիմ իլէ սիզիմ արանըզսա պէն սիզի թագտիս էտէն ՐԱՊՊ իտիլիմի պիլմէնիզ իչիւն 'ասըլարընըզտա պիր 'ալամէթ տիր: Իմտի րահաթ կիւնիւնէ րի'այէթ էտէսինիզ, զիրա սիզին իչիւն մուգատտէս տիր, անը նազգ էտէն քիմսէ մութլագա գաթլ օլունաճագ տըր, զիրա հէր քիմ անտէ պիր իշ իշլէրսէ օլ քիմսէ գափմը արասընտան գաթ' օլունաճագ տըր: Ալթը կիւն իշ իշլէնսին, ամմա եէտինճի կիւնտէ ՐԱՊՊ մուգատտէս օլան րահաթ սէպթի օլսուն, րահաթ կիւնիւնտէ հէր քիմ իշ իշլէրսէ մութլագա գաթլ օլունաճագ տըր: Պինաէն 'ալէյհ պէնի իսրայէլ րահաթ կիւնիւնիւ 'ասըլարընճա 'ահտը էպէտի էթմէք իւզըրէ' րահաթ կիւնիւնէ րի'այէթ էթսինլէր: Պէնիմ իլէ պէնի իսրայէլ արասընսա օ իլ էլ էպէտ պիր 'ալամէթ տիր, զիրա Րագապ սէմալաթ իլէ զէմինի ալթը կիւնտէ եափըպ, եէտինճի կիւնտէ իսթիրահաթ վէ թէնէֆֆիւս էյլէտի»: Պիզ պունու թէքրար Եզեկիէլ 20. 12, 13 տէ կէօրիւյօլըզ. «Պէնիմ իլէ անլէրին արասընտա 'ալամէթ օլմազ իւզըրէ սէպթլէրիմի տախի անլէրէ վէրտիմ, թաքի անլէրի թագտիս էտէն ՐԱՊՊ պէն իտիլիմի պիլլէլէր: Լաքին պէյթ ի իսրայէլ պէրըրիյէտէ պանա 'ասը օլուպ գանուլարըմտա սիւլուք էթմէտիլէր վէ ահքեամըմը ըէտտ էյլէտիլէր, անլէրի քի պիր ատէմ իճրա էթտիյի հալտէ անլէրլէ եաշայաճագ տըր, վէ սէպթլէրիմէ զիյատէ նազգը հիւրմէթ էյլէտիլէր, պէն տախի անլէրի

թելէֆ էթմէք իւզրէ պէրրիյէտէ խըշմըմը անլէր իւզէրինէ տէօքէճէյիմ տէտիմ: Գիթապը Շէրիֆտէ թէք-րար պէ թէքրար, վազըհէն պէյան օլունմըշ տըր քի սէպթ՝ շէրի՛աթ մուճէպինճէ Ալլահ իլէ պէնի Խարայէլ ա-րասընսա՝ ալամէթ օլմագ իւզրէ վէրիլմիշ տիր: Վէ օն թէնպիհտէ վէրիլէն սէպթ տախի քեամիլէն Եէհուտիլէր իշիւն տըր: Էտէն իլէ Սինա արասընտաքի միւտտէթտէ սէպթին հըֆզ օլունըպ օլունմատըղընա տաիր միւճա-տէլէյէ լիւզիւմ կէօրմէյիլզ: Ձիրա Շարաթապան քէնտի իտտի՛ալարընը պու նօգթայա ճէմ՝ էտիյօր իսէտէ կէրէք Սինատա վէրիլէն վէ կէրէքսէ Թէսնիյէտէ վէ պաշգա մահալլարտա գիքը օլունան սէպթ գանուըն սըրֆ իՍ-ՐԱՅէլ գաժմընա մախսուս իտիլի՛ աշիքեար տըր:

Շու հագիգաթ տըր քի, խիլգաթ իշի խիթամ պուլ-տուղընտա, Ալլահ Եէտինճի կիւնիւ միւպարէքլէյէրէք թագտի՛ա էյլէտի, չիւնքի Ալլահ անտէ եափտըղը վէ ետարթտըղը իշտէն իսթիրահաթ էյլէտի. Թէք. 2. 3: Լաքին օրատա սէպթի պիր շէրի՛աթ հալինտէ վէրմէտի: Անճագ հէրնէրէտէ շէրի՛աթ հալինտէ վէրիլմիշ իսէ իս-րայէլ իշիւն իտիլի՛ աշիքեար սէօյլէնմիշ տիր: Էկէր պու տէնիլէնլէր հագիգաթ իսէ՝ Ալլահ միւսթագպէլտէ իսրայէլ գաժմընը իհեա վէ իգամէ էթտիլինտէ սէպթ թէքրար մէյտանա կէլէճէք տիր: Էօյլէ տէ վուգու՝ պու-լաճագ տըր: Եսա. 56. 2—7: Քէգա 58. 12—13: 66. 22, 23: Վէ Եգեկ. 46. 1—3 այլէթլէրէ միւրէճա՛աթ օլունա: Պու պիւթիւն այլէթլէր՝ Եէհուտի միլլէթինին միւսթագպէլինէ՝ ալագատար տըր. զիրա օլ գէման Ալ-լահ իսրայէլ գաժմը իլէ թէքրարէն մու՛ամէլէ էտիպ սէպթի վէ իսրայէլին պիւ ճիւմլէ՝ ալին ու ատաթընը (էվլէթիլտէն ֆարզլը մանա իլէ) իպգա էտէճէք տիր:

Գիլիսէ գէմանը խիթամ պուլուպ՝ իսրայէլ միւտտէ-

թի Եինէ պաշլատըղընտա, սէպթ կիւնիւ իսրայէլ իշիւն թէճտիտ օլունաճագ տըր: Շարաթապանլար՝ Գիթապը Շէրիֆ թէֆսիրի ուսուլընըն էսասի մէպտէսինի ֆէրամուշ էտիյօրար: Եա՛նի ԵէճՈՒՏԻ. ԹԱԻՖԷ վէ ԱԼԼԱՀԸՆ ՔԻ-ԼԻՍԷՍԻՆԻ թէֆրիզ էթմէլի տիրէր: Ա. Կորն. 10. 32: Գիթապը Շէրիֆ թէֆսիրինտէ պու մատտէ իլէ սըգըճա՝ ալագատար օլան պաշգա պիր խուսուս՝ իհամտա Եէ-հուտի վէ Գիլիսէ ՁԷՄԱՆԼԱՐԸ պուլունմատը տըր: Ալ-լահ իսրայէլ գաժմը իլէ մու՛ամէլէ էթտիլի վազըթ Եէ-ճՈՒՏԻ միւտտէթինտէ իտիք: Լաքին Եէհուտի՛ պիր վազըթ իշիւն թէրք օլունմաղլէ ԹԱԻՖԷ իլէ ՔԻԼԻՍԷ գէմանլարընտա պուլունմագտա իզ: Բօմ. 11. 25: Գի-լիսէ թէմամ օլուպ Րապպը իսթիզպալ իշիւն հաժայա րէֆ՝ օլունտըգտա թաիֆէլէրին գէմանը խիթամ պուլուր: Ալլահ թէքրար իսրայէլ իլէ մու՛ամէլէ էտէճէք, վէ Եէ-հուտի թանղըմը վէ Շարաթ իգամէ օլունաճագ տըր: Շուրասը ճալիպ ի տիզգաթ տըր քի Շարաթապանն է-հէմիլլէթ վէրտիլի պալատէ մուհարրէր փէյլամպէլիք Քէլամլարը՝ Ալլահն իսրայէլ գաժմընա թէքրար թէ-րահհիւմ էտէճէլի գէմանլարա ա՛խտ օլուղը պէրրագ-ճա պէյան օլունմըշ տըր: Իմաի աշըգ տըր քի սէպթ շէրի՛աթ հալինտէ Եէհուտի թանղըմը տըր:

Բ.— ԻԲԻԳԵԻ ԳԱԳԻԵ. ԹԱՇԼԱՐ ԻԻՁԷՐԻՆԷ ՀԷՔՔ Օ-ԼՈՒՆԱՆ ՇԷՐԻ՛ԱԹ — ՔԻ ՍԷՊԹԻ ՀԱՎԻ ԻՏԻ — ՁԷՎԱԼ ՊՈՒԼՄՈՒՇ ՏԸՐ: Գիթապը Շէրիֆ պունը էն սուպուլթի թարգտա թաստըգ էտէր: Բ. Կորն. 3, 7—11: «Վէ էյէր հարֆլարլէ թաշլար իւզէրինէ հէքք օլունան էօլիւմ խըտմէթի՛ պէնի իսրայէլ Մոզսէսին եիւզիւնէ, անըն ֆանի ճէլալը սէպէպինտէն նազար գըլամատըղլարը տէ-րէճէտէ ճէլլլ օլուս իսէ, բուհըն խըտմէթի տահա զի-յատէ ճէլլլ օլմամասը նա՞սըլ օլուր: Ձիրա մահրիւմի-

յէթ խըտմէթի ճէլիլ օլտուղը թագտիրտէ, տահա զիյա-
տէ սալահ խըտմէթի ճէլալտա արթաճագ տըր: Զիրա
ճէլալա մագհար օլան պիլէ պու խուսուստա, եանի տա-
հա ալա ճէլալէ նիսպէթլէ ճէլիլ տէյիլ իտի: Զիւնքի
ֆանի օլան (եանի կէչիքի օլան: Պուրատա հարֆարլէ
թաշար իւզէրինէ հէքք օլունան վէ Մոփսէս վասիթա-
սըյլէ վէրիլէն Շէրի'աթա, օն թէնպիհէ Ֆանի օլան տէ-
յօր) ճէլիլ օլտու իտէ, պազի օլան նէ՝ գատար զիյատէ
ճէլիլ օլուր: Պուստան տահա սարիւն պիլը քէլամ օլա-
պիլի'րմի: Շարաթապահ սանա սիւալ էտէր. «Սէպթ
թէնպիհի թաշ լէվնալար իւզէրինէ հէքք օլունմամը մը
տըր», վէ անը ճէրն օլունմագ պիլը տէլիլ դանն էտէր:
Էվվէթ, թաշար իւզէրինէ հէքք օլունմըշ, ֆագաթ օ
պիզպաթ Շարաթապահը ճէրն էտէր, զիրա էօյլէնտիք քի
թաշար իւզէրինէ հէքք օլունան շէրի'աթ պիլիլ պաղլա-
յամատըգտան մա'տա քէնտիսի գէվալ տախի պուլմուշ
տըր: Շարաթապահ՝ իսթիխրաճ օլունան այէթտէ գէվալ
պուլան ձիլիլ տըր, տէյիլ քի շէրի'աթ, տէյէրէք անը
գուզվէթտէն սօյմաղա չալըշըր: Պու օնունը այէթ
հագգընտա տէնիլէպիլիլ իտէտէ, օն պիրինճիտէ օգուրըզ
քի ճէլալ իլէ օլան շէյ եա'նի շէրի'աթ քէնտիսի գէվալ
պուլմըշ տըր. (Մուսահհէն թէրճէմէ): Իմտի Շարաթա-
պահըն պու մէլճա'ը տախի պօշա չըգմըշ տըր:

Պէլքի շու սիւալ խաթրա կէլիլ. — Էկէր թաշար իւ-
զէրինէ հէքք օլունան շէրի'աթ գէվալ պուլտու իտէ պի-
լիմ՝ սըրգաթ, գաթլ, զինա եախստ օն թէնպիհտէ մէն՝
էտիլէն ախէր շէյլէրի էթմէմէյէ նէ՝ մէճպուրիլէթիմիլ
վար: Պու սիւալա տախի Ալլահըն ճէվապընը շիմտի կէօ-
րէճէլիլ: Անճագ շու նօզթալը խաթրտա թութարագ
այնի վազթտա պիլը շէյ տահա հալլ էտէլիլ: Շիմտիլէ
գատար հալլ էթտիլիմիլ մէսէլէ շու օլտու քի թաշար

իւզէրինէ եազըլըպ հէքք օլունան շէրի'աթ՝ սէպթի տա-
խի շամիլ օլտուղը հալտէ, իրիսթիան իւզէրինէ հիւ պիլ
հիւքմիլ եօգ տըր: Օ գէվալ պուլմուշ տըր: Մէվգի'միլ
պու օլմալը, չիւնքի Բէլամտա Ալլահըն Րուհը պէօյլէ
կէօթէրիլ: Պէլքի ֆիքրի'միլէ ույդուհ կէլմէզ, լաքին
ֆիքրի'միլիլ Բէլամա ույտուրմալը իլ, տէյիլ քի Բէլամը
ֆիքրի'միլէ: Շարաթապահ իտտիա էտէր քի Շէրի'աթըն
'ային ու ատաթ գըսմը դաիլ օլուպ՝ օն թէնպիհ սապիթ
տուրըր: Ֆագաթ Րուհ իւլ Գուտա թԱՇԱ շիֆ 0-
ԼՈՒՆԱՆ շէրի'աթ տէմէլէ մէսէլէյի հալլ էտէր: Այնի
հագիլաթ Րօմ. 10. 4—9 տա ֆարզը պիլը շէլտէ թագ-
տիմ օլունուր, «Զիրա հէր իման էտէնէ սալահը մուճիպ
օլմագ իւզրէ Շէրի'աթըն նիշԱՅէթի ԲԻՐՍՈՍ ՏԸՐ»:
Բեալքի Շարաթապահ՝ ինճիլին պու էսասի հագիլա-
թընը անլայա իտի:

Գ. — Իւլիւննիլ գազիլէ, իֆիհնիլէ փեֆ եազըն սըր:
ԽՐԻՍՏԻԱՆԻԱՐ ԲԻՐՍՈՍՏԸՆ ՃԷՍԷՏԻ ՎԱՍԸԹԱՍԸ ԻԼԷ
ՄՈՎԱՍԷՍԻՆ ՇԷՐԻ'ԱԹԸՆԱ ԷՕԼՄԻԻՇ ՏԻՐԼԷՐ: Մօմ. 7. 1—4
այէթլէրտէ պու աչըգճա թաստիլ օլունմըշ տըր: «Է՛յ
պիրատէրլէր, ատէմէ 'էօմրիւ օլտուգճա՝ շէրի'աթ հիւ-
քիւմէթ էթտիլինի պիլմէ'գմիսինիլ, (շէրի'աթը պիլէն-
լէրէ սէօյլէյօրըմ): Զիրա գէվճէ՝ գէվճի հայաթտա իքէն
շէրի'աթ մուճէպինճէ անա պաղլը տըր, ամմա էյէր գէվ-
ճի վիֆաթ էտէրտէ, գէվճի հագգընտա օլան շէրի'աթ-
տան ազատ օլուր: Իմտի գէվճի սաղ օլտուգճա տիկէր
պիլը էրէ վարըրտա անա դանիլէ տէնիլիլ, ամմա գէվճի
վէֆաթ էտէրտէ օլ շէրի'աթտան ազատ օլուպ՝ հաթթա
տիկէր պիլը էրէ վարըրտա պիլէ՝ գանիլէ օլմագ: Պէօյլէ-
ճէ է՛յ պիրատէրլէրիմ, սիլ տախի Ալլահա սէմէրէ կէ-
թիլմէնիլ իլիւն պիլը դալրիլէ, եա'նի էմվաթտան գը-
յամ էտէնէ վարմագ իւզրէ, ԲԻՐՍՈՍՏԸՆ ճէսէտի վասը-

Թասըլէ շերի'աքա եօլմիւս օլտունըզ»։ Պուրատա Պօղոս պերրագճա պէյան էտէր քի վէֆաթ էտէն ղէվճին՝ գէվ-ճէ իւզէրինէ հիւքմիւ գալմատըղը միսիլլիւ, Մովսէսին շէրի'աթը տախի միւսինէ էօլլէ օլմըշ տըր։ Պիզ պիր ղալշիյէ, եա'նի Բրիստոսա պիրլէշտիք վէ Մովսէսին շէ-րի'աթընա իթա'աթլէ տէյիլ, իլլա Բրիստոս իլէ իթթի-հատ սայէսինտէ Ալլահա սէմէրէ կէթիւրիւրիզ։

Դ.— Տհօրիւննիւ գաղիյէ, Բրիստոսըն իմքէրիւմիւք վԱՍԶ էթՏիթի էՄՐ՝ ՍէՊԹի ՂԸՖԶ էՊՄէՔ Տէթիւ, իլլա եէթՏիկէրիւմիւք ՍէվԱՄէՔ Տիւր։ Յովհ. 13. 34.— «Սիղէ եէնի պիր էմր վէրիւրմ քի պիրի պիրինիզի սէվէսինիզ, պէն սիղի սէվտիյիմ կիպի սիղ տէ պիրի պիրինիզի սէ-վէսինիզ»։ Ա. Յովհ. 2. 7—10, «Է'յ սէվկիւլիւլէր, սիղէ եէնի պիր էմր տէյիլ, անճագ իպթիտատէն սիղտէ օլան էմր ի գատիմի հաղըյօրըմ, իշպու էմր ի գատիմ իպթի-տատէն իշիթտիլինիզ քէլամ տըր, եինէ սիղէ եէնի պիր էմր հաղըյօրըմ, օ տախի Անտէ հէմ սիղտէ հագգ տըր, ղիրա ղուլմէթ կէշմէքտէ վէ հագիդի նուր հալա ղիյա վէրմէքտէ տիր։ Նուրտա իմ տէյիպ տէ պիրատէրինէ պուլզ էտէն՝ շիմտիյէ գատար ղուլմէթտէ տիր։ Պիրա-տէրինի սէվէն՝ նուրտա գալըր, վէ անտէ սիւրէմէ սէպէ-պի հօգ տըր»։ Սօնրաքի իպտրէ — «Անը պիլտիյիմիզի էմրլէրինի հըֆզ էթտիլիմիլտէն պիլիւրիզ» տէյիւ հաղը-լան Ֆըգրայա փէք 'ալագատար տըր։ Շաքաթապահ պու-նըն Շաքաթը կէօսթէրիյօր իտիյինի իտտի'ա էտէր իսէ տէ, աշըգ տըր քի ըէսուլ մուհապպէթ հագգընտա սէօյ-լէյօր։ Ա. Յովհ. 3. 22, 23 է պաղ. «վէ հէր նէ տիլէր ի-սէք Անտէն ալըրըզ, չիւնքի Անըն էմրլէրինի հըֆզ է-տէրիզ, վէ Անըն ինտինտէ մապպուլ օլան շէյլէրի իշլէ-րիզ։ վէ Անըն էմրի պու տըր քի՝ Օղլու Յիսուս Բրիս-տոսըն իսմինէ ինանալըմ, վէ պիղէ էմր էթտիլի կիպի

պիրի պիրիմիզի սէվէլիմ»։ Բրիստոսըն շէրի'աթը Շա-քաթ տէյիլ, իլլա մուհապպէթ տիր։ Գաղ. 6. 2։

Ե.— Պէտիւննի գաղիյէ. ԱՏՏ Ը ՃէՏիՏՏէ ՍէՊԹ ԹէնՊի-ՀիւՏէն ՄԱՍԱ ՕՆ էՄՐԼէրին շէր Պիրի ՊէթէՔՐԱՐ ԹԱՍՏԸԴ ՕԼՈՒՆԱՐՇ ՏԸՐ, վէ ՇԱԲԱԹԸՆ ԽՐԻՍԹԻԱՆԱ-ՐԱ ԶԱՐՈՒՐԻ ԻՏԻՅԻՆԻ ԻՄԱ էՏԷՆ ՊԻՐ ԹէՔ Հէճէ ՊԻԼԷ ԵՕԻ ՏԸՐ։ Բօմ. 13. 8—10 ա պաղ. «Եէքտիկէրինիզի սէվմէք տէն մա'տա քիմսէյէ պիր վէճիլէ պօրճուլ օլմա-յընըզ, ղիրա տիկէրինի սէվէն քիմսէ շէրի'աթը իթմամ էթմիշ օլուր, ղիրա՝ ղինա էթմէյէսին, գաթլ էթմէյէ-սին, սըրգաթ էթմէյէսին, հալան շէհատէթ էթմէյէ-սին, թա'մա՝ էթմէյէսին, վէ տահա նէ էմր վար իսէ, ճիւմէսինի պու, եա'նի ղօնշուըն քէնտին կիպի սէ-վէսին քէլամը շամիլ տիր։ Մուհապպէթ ղօնշուլա քէմլիք էթմէզ, իմտի մուհապպէթ շէրի'աթըն թէ-մամիյէթի տիր»։ Պու ալէթլէրտէ պիւ էմրլէր թէք-րարէն թաստըզ օլունմըշ տըրլար։ Մովսէս թարա-Ֆընտան վէրիլտիլի իշիւն տէյիլ, իլլա Բրիստոսըն շէ-րի'աթը օլան մուհապպէթ ղանունընտան հասըլ օլտուղը իշիւն թէքիտ օլունմըշ տըր։ Վալիտէյնէ հիւրմէթ էթ-մէք էմրի իրիսթիանլարա ֆարզ իտիյի Եփես. 6.1, 2 տէ պէյան օլունըր, «Է'յ էվլատ, քէնտի վալիտէյնինիզէ Բապպտա միւթի՝ օլունըզ, ղիրա պու հագգ տըր, փէ-տէրինէ վէ վալիտէյնէ հիւրմէթ էյլէ, վա'տ իլէ պիրինճի էմր պու տըր»։ Ալլահըն իսմինի պիհուտէ եէրէ աղըզա ալմամագ էմրի Յակ. 5. 12 տէ թաստիզ վէ թաֆսիլ օլունմըշ տըր։ Ալլահըն հուղուրընտա ղայրի իլահլարա մալիք օլմամագ վէ փութլարա 'իպատէթ էթմէմէք էմ-րի Ա. Յովհ. 5. 21 տէ թաստիզ օլունմըշ տըր։ Էլ հա-սըլ, սէպթ կիւնիւ էմրինտէն մա'տա՝ թաշլար իւզէրինէ հէքք օլունան հէր պիր էմր իրիսթիանա ֆարզ իտիյի՝

Մհտը ձէտիտտէ պէյան օլունմըլ տըր: Լաքին Շարա-
թապահարըն իտտիա՝ էթտիյի սէպթ էմրինին Խրիս-
թիանա ֆարզ իտիյինէ տալը Մհտը ձէտիտտէ հիւ
պիր պէյանաթ եա իմա՛տթ հօգ տըր:

2. Ալթընըր գազիյի, ագտէմքիւնտէն զիյատէ մուգնի
տիր: Սէ֊Պիտն ԽրիսթիԱՆԼԱՐԱ ՋԱՐՈՒՐԻ ՕԼՄՏՏԸՂԸ
ՎԱԶԻԷ, ՍԱՐԻԷ ՎԷ ՄԻՒՍՔԻԹ ԹԱՐՁՏԵ ՊԷՅԱՆ ՕԼՈՒՆ-
ՄԸՇ ՏԸՐ: Պիւթիւն Մհտը ձէտիտտէ պունտան տահա
պէրապ պիր շէյ հօգ տըր: Կող. 2. 16, 17 յէ պագ.
«Իմօի եէմէք եա իշմէք եա պայրամ եա այ պաշը եա
Սէ֊Պի կիտնէլիի խուսուսընտա քիմօէ սիգի հիւքմ էթ-
մէսին. չիւնքի պունլար կէլէճէք շէյլերին կիօլկեսի օ-
լըպ՝ ճիսմ իսէ Բրիտոսըն տըր»: Պու ալթի պի թա-
րաֆրուհի վէ իսթիգամէթլէ միւթէլա՛ա էտիպ տէ սէպ-
թին Խրիսթիանա ֆարզ իտիյինի քի՛մ իտտիա՛ էտէպի-
լիր: Սէպթ միւտաֆիլէրինտէն նիշէլերինէ պու ալթի
վէր՝միւթ: Անլէր իսէ շու ճէվապը վէրլըլէր. «Պօղոս
պուրատա՛ասլ սէպթ տէյիլ, իլլա պայրամ սէպթլէրի
հագգընտա սէօյլէր»: Էվէր Պօղոսըն ֆիքրի՝ ասլ սէպթ
կիւնիւ տէյիլ իտի իսէ եա նիշի՛ն Սէ֊Պի քէլիմէսինի
իսթի՛մալ էտիյօր: Պօղոսըն՝ հաֆթանըն եէտինճի կիւնիւ
օլան սէպթի իմա էթտիյինէ իւշ իսպաթ վար տըր: Էվ-
վէլա, պու ալթիտէ սէպթ թէրճէմէ օլունան քէլիմէ՝
Մհտը ձէտիտտէ հաֆթա սէպթինտէն մա՛տա սէպթլէր
իշիւն հիւ պիր ալթիտէ գուլլանըլմա՛մըլ տըր: Պիւա
շիւպհէ՛ ալնի քէլիմէ հաֆթա տալիս իմա էտէր իսէտէ
հաֆթա սէպթինտէն մա՛տա տիսէր պիր մու՛այլէն հաֆ-
թա, կիւն եա վագըթ իշիւն իսթի՛մալ օլունմամըլ տըր:
Օ պաշգա պիր կիւն կէօսթէրմէզ: Սանիյէն, Պօղոս-
պայրամ սէպթլէրի հագգընտա տէմէտիլի շունտան տա-
լի մա՛լիւմ տիր քի, ըէսուլ ալնի ալթիտէ ալպաշը վէ

պայրամ կիւնլէրինի ալրըճա զիքր էտիյօր: Սալիսէն,
Պօղոսըն պուրատա քի «Պայրամ, ալպաշը եա սէպթ կիւ-
նիւ» թապիրի Մհտը Մթիգտէ՝ ալնի թարգտա զիքր
օլունըր: Բ թէվ. 2. 4: 8. 13: Մտատ 28. 9, 11, 16,
19, 26 իւէ մուգայէսէտէ կէօրիւրիւզ քի, պուրատա
զիքր օլունան սէպթ՝ հաֆթա սէպթի տիր: Կող. 2. 16,
17 յի իւհամըն ալսէր զըսմլարը նուրուլլէ սէրպէսթճէ
միւթէլա՛ա էտէն պիր քիմօէ, Պօղոսըն Խրիսթիանալարա
ֆարզ զօմատըղը սէպթին՝ հաֆթանըն եէտինճի կիւնիւն-
տէքի սէպթ իտիյի գարարընա կէլմէքտէն պաշգա եա-
փամազ: Պու ալթիտէ Րուհ իւլ Գուտսըն տա ֆիքրի պու
տըր: Պէն իսէ Օնա ինգըյատ էտէրիմ վէ պէյան էտէրիմ
քի սէպթին Յիսուս Բրիտոստա օլան պիր միւմին իւ-
զէրինէ հիւքմիւ հօգ տըր:

Է. — Եէսիցնի գազիյի. ԽրիսթիԱՆ ԳԸՅԱՄ ՏԷՎՐԻՆ-
ՏԷ ՏԻՐ ՎԷ ԱՆԸՆ ՀԸՅԶ ԷՏԷՃԷՅԻ ԹԱՊԻՒՒ ՎԷ ԽՈՒ-
ՍՈՒՍԻ ԿԻՒՆ ՀԱՅԹԱՆԸՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ԿԻՒՆԻՒՒ ՐԱՊՊԸՆ
ԿԻՒՆԻՒՒ ՕԼԱՆ ԳԸՅԱՄ ԿԻՒՆԻՒՒ ՏԻՐ: Կող. 3. 1 տէն
էօրէնիւրիզ քի, Բրիտոս իւէ պէրապէր գըյամ էթմիշ
իզ, պլինաէն՝ալէյհ գըյամ տէվրինտէ իզ: Ալնի շէյի Րօմ.
7. 4 տէ կէօրիւրիւզ քի օրատա Մովսէսին շէրի՛աթըն-
տան ագատ օլուղուլմըզ պէյան օլունըր: Բրիտոսըն
գըյամընտան սօնրա անը՝ Մհտը ձէտիտիւն հէր եէրինտէ
պուրուրըզ: Եէտինճի կիւն սէպթի՝ գատիմ խիլգաթա,
պիրինճի կիւն, Րապպըն կիւնիւ իսէ, եէնի խիլգաթա
ա՛իտ տիր: Գատիմ խիլգաթա մէնսուպ օլան Շաբաթը
թուլթսըն, եէնի խիլգաթա մէնսուպ օլան պիրինճի
կիւնիւ, Րապպըն կիւնիւիւ հըֆզ էթմէլի տիր: Պու
նօգթայը շէտլէտիյինտէ պէլքի պիրի պիզիմ սէպթիմիզ
հիւ հօ՛գ մը տըր, տէյիւ տիւշիւնիւր: Շէրի՛աթ հա-
լինտէ հօգ տըր: Սէպթտէն փէք ֆարգըլ օլարագ իՄ-

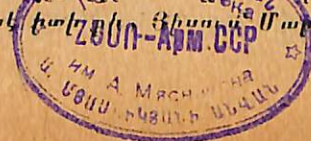
ԹիՅԱԶ հալինտէ վար տըր: Սէպթտէ պաշ թէսավուր իսթիրահաթ տըր: Բապպըն կիւնիւնտէ իսէ պաշ թէսավուր, զըյամ ֆա'ալիյէթի վէ բուհանի իշ տիր: Օն թէնպիհլէրտէն հէր պիրի' էպէտի պիր մէպտէնին իզհարը տըր, վէ էպէտի մէպտէ գատիմտէ օլտուղը գատար Եէնի 'Ահտըն թահթընտա տըր տախի:

Տէօրտիւնճիւ էմրին մագսէտի' տտէմին ճէսէտճէ բահաթը վէ բուհճա ֆէրբահիյէթի տիր: Սէպթտէ ատէմ իչիւն օլմուշ իտի, ատէմին ինթիյաճընա խըտմէթ իչիւն: Բապպըն կիւնիւնտէ օլ ինթիյաճ տահա 'ալի պիր թարգտա իքմալ օլունմըշ տըր, վէ արթըզ շէրի'աթ օլմայըպ իլլա իմթիյաղ տըր: «Ինսան սէպթ կիւնիւ իչիւն տէլիլ, անճագ սէպթ կիւնիւ ինսան իչիւն օլտու»: Մարկ. 2. 27: Փագաթ կէրէի շէրի'աթ օլմայըպ իմթիյաղ իսէտէ վա'յ իմթիյաղընը թահպիր էտէն քիմսէյէ: Օ ճէզալանընր վա'յ օլ ատէմէ քի, պու մուգատտէս իմթիյաղ կիւնիւնիւ տիւնեալի մէշղուլիյէթ, զէվզ ու սէֆա վէ էյլէնճէ կիւնիւ էտիպ' Բէլամ Ուլլահը միւթէլա'ա, տու'ա վէ Բրիստոս իչիւն խըտմէթ վասըթասըլլէ ճանընը իհեա էթմիյի իհմալ էտէր: Մուգատտէս իմթիյաղալըրլլէ պէրապէր Բապպըն կիւնիւնիւ թահգիր էտէն հէր քիմսէ մութլագա բուհ, ճան վէ ճէսէտիւնտէ շէտիտ էլէմ շէքէճէ տիր: Լաքին, Խրիսթիան կիրակիյի' շէրի'աթ ալթընտաքի էսիրին պէնտլէրիյլէ տէլիլ, իլլա էվլատ Ուլլահըն մէսէրէթպախը հիւրըրիյէթիյլէ հըֆղ էտէճէք տիր:

Թարիխի վագը'ա հալինտէ կէօրիւրիւզ քի, իւք Խըրիսթիանլար հաֆթանըն պիրինճի կիւնիւնիւ թութարլար իտի: Ամալ. 20. 7 տէ օգուրըզ քի, շայիրալէր հաֆթանըն պիրինճի կիւնիւնտէ էքմէք փարէլէմէյէ ճէմ օլուրլար իտի: Ա. Կորն. 16. 2 կէօթէրի քի, հաֆթանըն իւք կիւնիւնտէ շայիրալէր ի'անէ ճէմ' էտէրլէր ի-

տիւ վահ. 1. 10 տա «Բապպըն կիւնիւ» աշըզճա զիքր օլունըր: Պա'զը Շարաթպահլար' մէզքիւր ալէթտէքի Բապպըն կիւնիւնիւն սէպթ իտիյինի զանն էտէրլէր իսէ տէ, հաֆթանըն իւք կիւնիւ իտիյի շիւպհէսիզ պիր թարգտա իսպաթ օլունապիլիւր: Բապպըն կիւնիւնտէ իւզէրիմէ Բուհ կէլտի' տէյէն Յովհաննէսին պիզգաթ շայիրաթ օլուպ' Թարիխ ի Միլատըն 100 ինտէ, Եա'նի Յովհաննէստէն պիր դաշ սէնէ սօնրա Եազան իզնատիոս' շէօյլէ տէյօր. — «Էսքի շէյլէրէ թապի' օլանլար' Եէնի էմիւյէթէ կէլտիլէր, արթըզ Շարաթը հըֆղ էթմէյիպ հայաթըմըզըն' վասըթասըլլէ զըյամ էթտիյի Բապպըն կիւնիւնտէ կէօրէ Եաշայօրլար»: Պիրի տէյէպիլիւր քի, Պօղոս' ատէթի իւզրէ սէպթ կիւնիւ սինաղօղա կիտէրէք սէպթի հըֆղ էթմէ'ղ մի իտի: Ամալ. 17. 2: Էվզէթ, սէպթ կիւնիւ սինաղօղա կիտէր իտի, չիւնքի էլէնէվմ օլտուղը կիպի, վա'իլլէր Եէհուտիլէրի անճագ սէպթ կիւնիւնտէ ճէմ' օլմուշ պուլուրլար իտի:

Բէզալիք թաիֆէլէրտէն օլան միւմիւնլէր' Եէհուտի թէէսիրի ալթընտա օլտուգլարընտան, Պօղոս էքսէրիյէ անլէրի սէպթ կիւնիւնտէ պուլապիլիւր իտի: Փագաթ պիւ տիւրէ հաֆթանըն իւք կիւնիւնտէ էքմէք փարէլէմէյէ կէլիլլէր իտի: Ամալ. 20. 7: Պօղոսըն' Ֆիլիպպէտէ սէպթ կիւնիւ ըրմագ քէնարընա կիթմէսինի չօզ շէքիշտիրիլլէր իսէտէ, թէէսիրի փէք 'ալիքիար տըր: Օրատա պիր չօզ Եէհուտի միւհթէտիլէր պուլուրլար սէպթ կիւնիւ ըրմագ քէնարընա կիտէրլէր իտի, Պօղոս իսէ պաշգա շէհրլէրտէ Եափտըղը կիպի անլէրին թէճէմմիւ' մահալինի պուլուպ արալարընտա իլլէր իտի: Յիսուսըն զըյամընտան սօնրա օլտուգլարընտա Ալլահ հանկը կիւնէ թէվէճճիւհ էլլէր իտի: Զաֆթանըն իւք կիւնիւնտէ իտիլլէր Յիսուս Մարիամ վէ Պետ-

րոսա կէօրիւնտիւ: Յովհ. 20. 1, 14: Ղուկ. 24. 34: Հաֆթանըն իւք կիւնիւնտէ՝ էմմաուսա կիտէն իքի շա-
յիրտին զիհնինի Քրիթապարը անլամագ իչիւն աչտը: Ղուկ. 24. 1, 13—35: Հաֆթանըն իւք կիւնիւնտէ Թով-
մաս օլմատըղը հալտէ շայիրտէրէ կէօրիւնիւպ Րուհ իւլ
Գուտսը իւֆլէտի: Յովհ. 20. 19—23: Հաֆթանըն իւք
կիւնիւնտէ Թովմաս տախի վար իքէն, թէքրար կէօ-
րիւնտիւ: Յովհ. 20. 26—29: Հաֆթանըն իւք կիւ-
նիւնտէ Պենտէկոստէտէ Րուհ իւլ Գուտս վերիւտի վէ իւչ
պին քիմսէ խէլաս օլտու վէ Քիլիսէ թէէսիս օլունտը:
Հաֆթանըն իւք կիւնիւնտէ Յիսուս Պաթմոստա ճէլալ
իլէ Յովհաննէսէ կէօրիւնտիւ: Ահտը ձէտիտ զէմանըն-
տա Ալլահ Նիչէ թարգլարտա հաֆթանըն իւք կիւնիւնիւ
միւհրլէտի:

Հաթթա Ահտը Աթիգտէ կէօլկէ հալինտէ հաֆթանըն
իւք կիւնիւնիւն՝ Քիլիսէ զէմանընտա 7 ճի կիւնէ թէֆլվ-
վիւք էտէճէյի պէյան օլունմըղ տըր: Գըլամ էտէն Քը-
րիստոսը կէօթէրէն թուրֆանտա տէմէթի՝ հաֆթանըն
իւք կիւնիւնտէ թագտիմ օլունըր իտի: Ա. Կորն. 15. 20.
Ղեւ. 23. 9—11: Քիլիսէ թագտիմէսինին Նիմունէսի
օլան Պենտէկոստէ տախի եէտի սէպթ կիւնլէրինին խի-
թամընտան սօնրա, հաֆթանըն իւք կիւնիւնտէ օլուր
իտի: Ղեւ. 23. 15—17: Պէօյէճէ կէօրիւրիւք քի, Ահտ
ը Աթիգտէ պիլէ, Քիլիսէ զէմանընտա գըյամ կիւնիւ
օլան պիրինճի կիւնիւն իէտինճիյէ թէֆլվիւք էտէ-
ճէյի վագըր՝ասընըն իխպարաթը վար իտի: Հաֆթանըն
իւք կիւնիւն՝ գըյամ էտէն Քրիստոսըն վէ գըյամ էտէն
քիլիսէնին կիւնիւ հալինտէ, Ալլահըն պէրրագճա
միւհրլէտի պիր կիւն տիր:

Ը.— Պուրայա գատար անճագ իլհամա միւրէճա-
աթ էլլէտիք, վէ պէրրագճա կէօրտիւք քի սէպթ տէյիլ

հալընըղ իրիսթիանա էմր օլունմամըղ տըր, հաթթա
զէվալ պուլմուչ տըր վէ Ալլահ Քիլիսէ իչիւն պիրինճի
հախօտ Րապպըն կիւնիւնիւ թէմհիր էթմիչ տիր: Պիր
աղ տա թէճրիպէ իլէ թաստըղ էտէլիմ: Պիղ անճագ
Քիթապա պագճըլմ, լաքին Քիթապը թէճրիպէ տախի
թաստըղ էտէր իտէ, տահա ալա: Քիթապտա կէօրտիւք
քի Ալլահ՝ իւք կիւնիւ միւհրլէտի: Հալը հազըրտա 'այ-
նի շէյի եափըյօր: ԱԼԼԱՀ ՄԻԻ ՀՐԻԻՆԻԻ ՊԻՐԻՆՃԻ ԿԻԻՆ
ԻԻՉԻՐԻՆԻ ԳՕՅՕՐ: Րուհ իւլ Գուտս նէ՞ զէման էն չօզ,
էն պէրրագ վէ միւքէրէրէն տէօքիւլմիւչ տիր: Էլպէթ
իւք կիւնտէ: Շաբաթապահար սահիպ ի վիճտան, չա-
լըզան, ֆէտաքիար քիմսէլէր տիր, լաքին արալարըն-
տա Րուհ իւլ Գուտսըն մէսէրէթ, հիւրըրիյէթ վէ գուվ-
վէթինտէն պէլլի մահրուլմիյէթ վար տըր: 'Էօմրտէ գուլ,
վէ խըտմէթտէ գուվվէթսիղ տիրէր: Էսարէթ վէ զա'աֆ
իչինտէ տիրէր: Գաղատիալըլար թէքրար շէրի'աթա
'ափտէթլէրինտէ Պօղոսըն անլէրէ կթտիյի սիւալը պիղ
տէ պունլարա էտէլիմ. «Րուհու շէրիա'թ ամէլլէրիյէմի,
հօգսա տինլէյիպ իման էթմէ՞քլէմի ալտընըղ»: Գաղ.
3. 2: Անլէր Րուհ իւլ Գուտս վէ գուվվէթինտէն մահ-
րուլ տըրլար: Անլէրէ թապի՝ օլան Նիչէ քիմսէլէրէ
պունը տէտիյիմտէ, գապուլ էթտիլէր: Կիւնահքեարը
խէլաս էթմէյիպ միւլմինի էսիր էտէրլէր: Պունը քէնտի-
լէրին էն մէհսուր վէ միւթէրազգը ատէմլէրինտէն պի-
րինէ զիքը էթտիյիմտէ տօսթանէ շէօյլէ տէտի. «Մր.
Թօրի, գապուլ էտէրիմ, պու խուսուստա հազըլընըղ,
պէօյիւք եանլըղմըղ պու նօզթատա տըր: Անը քէնտի-
լէր տախի հիսս էթտիլէրլէրինտէն պու թագպիհի տէֆ'
զըմընտա զայպ օլանը պուլմագ իչիւն տաիրէլէր թէէսիս
էթմէքտէ տիրէր: Լաքին Ալլահ՝ Րուհ իւլ Գուտսընը
վէրէրէք Շաբաթըլըղ հախօտ շէրի'աթըլըղը անլէրտէ

Թաստըգ էթմէյօր, իւլա կիրակիյի հըֆզ էտէնէրէ: Բուհ իւլ Գուտսընը տէօքմէքլէ անլէրի Թաստըգ էտիյօր: Շաբաթճըլըգ եախօտ շէրի'աթճըլըզը հիւքմ էթմէքտէ Գիթապը Շէրիֆ վէ Թէճըրիպէ պիւրէշիւրէր: Օ՝ քիւս-միւնէ պիէսաս տըր:

Պիր սէօզ տահա: Շաբաթապահլար՝ եա ճէհալէթ եա տա գաստէն Թարիխի Թահրիֆ էտիյօրլար: Տէյօրլար քի, իւք կիւնիւ հըֆզ էթմէք՝ Գոնսթանթինյին գէմա-նընտա վէ Գաթօլիք քիլիսէսի եախօտ Փափանըն ֆէր-մանըլլէ օլտու: Պու իսէ աչըզ պիր հալանճըլըգ տըր: Թ. Մ. 100 տէ Յովհաննէսին պիր չակիլտի իգնատիոս շէօյլէ տէմիշ, «էսքի շէյլէր Թապի'լէրի եէնի' իթիգատա կէլմիշ տիրլէր, արթըգ Շաբաթը հըֆզ էթմէյիպ հալա-թըմըզըն Անըն վասըթասըլլէ գըյամ էյլէտիյի Բապպըն կիւնիւնէ կէօրէ հաշայօրլար»: Բէսուլի էյամա ա'իտ պիր մէքթուպտա Բառնաբաս տէյօր, «Պիզ Յիսուսըն էօլիւլէրտէն գըյամ էյլէտիյի սէքիզինճի կիւնիւ հըֆզ էտիյօրըզ, Օ քի քէնտինի իզհար պիրլէ սէմայա ուրուճ էյլէտի»:

Թ. Մ. 140 տա շէհիօ Յուսթինոս Խրիսթիան-լըզը փուլթիքէթիւրիյէ գարշը միւտաֆա'ա էտէր ի-քէն տէր քի «կիրակի տէնիւնէ կիւնտէ շէհրէր վէ քէօյ-լէրտէ պիր մահալտէ Թէճէմմիւ' օլույօր, վէ րէսուլլէն-րին րէսալէլէրիյլէ փէյզալպէրլէրին Թահրիթաթլարընը օգույօրլար: Ճիւմլէմիզ պիր մահալտէ ճէմ' օլույօրըզ, զիրա օ իւք կիւն տիր, չիւն քի օլ կիւնտէ Խէլասքեա-րըմըզ Յիսուս Քրիստոս էօլիւլէրտէն գըյամ էյլէտի: Պիզ էօլիւլէրտէն հաֆթանըն իւք կիւնիւնտէ գըյամ էտէն Բապպըմըզ Յիսուս քրիստոս վասըթասըլլէ կիւնահ վէ խաթատան խիթան օլուսմըլըզ: Պինաէն 'ալէյ' օ՝ կիւն-լէրին էն պէօյիւկիւ վէ իւքի հալինտէ գալըր:

Թ. Մ. 194 տէ Իսքէնտէրիյէլի Քիւմէնթ պէօյլէ տէր. «Գատիւմ եէտինճի կիւն արթըզ իշ կիւնիւնտէն մա'տա պիր շէյ տէյիւ տիր»: Թ. Մ. 200 տէ Գարթահինէլի Տէրաուզիանոս տէյօր. «կիրակիյի մէսէրլէթէ վէրիյօրըզ, Բապպըն գըյամ կիւնիւնիւ հըֆզ էտիյօրըզ, տիւնեալի մէշղուլիյէթի պիր Թարաֆա գօյարապ էնտիշէ վէ իշ միւմանա'աթընտան ազատ օլույօրըզ, օլմայաքի Շէյ-թանա ֆուրսաթ վէրէլիւմ»:

Պու ատէմլէրին ճիւմլէսի' Գոնսթանթին իմփէրաթօր 'իւան օլուսմագտան 106 տան 206 սէնէ էվվէլ հազտը-լար: Բէզալիք Գաթօլիք քիլիսասը Թէշքիլ օլուսմագտան էվվէլ հազտըլար: Իմտի 'աշիքեար տըր քի, Շաբաթա-պահլարըն պու խուսուստա իտտի'ալարը քեամիլէն պի-էսաս տըրլար: Հաթթա պիրինճի կիւնիւ՝ Թա րէսուլի էյամա գատար, Թարիխտէն պիւլէ իզլէյէպիլիւրիզ: Շա-բաթապահլար քէնտի հալանճըլըզըն եալընըզ Թարիխի գատիմէ հասը էթմէյօր: Մր. Մուտի Շաբաթապահլըզ գապուլ էթտի տէյիւ եալան խապէրի հէր Թարաֆտա նէշը էթտիլէր: Կէշէն հազ վազթընտա Թա'լիմ էթտիյիմ մէքթէպտէ՝ պիզգաթ պէնիմ հազգըմտա Շաբաթճըլըզը գապուլ էթտի տէյիւ պիր հալան նէշը էթտիլէր: Էլպէթ պու պիէսաս պիր ազվիյաթ իտի: Շաբաթ մէսէլէսինի սէնէլէրճէ միւթէլա'ա էթտիմ վէ սէնէլէր էվվէլ կէօր-տիւմ քի, օ՝ քեամիլէն պիէսաս տըր: Նիլի'ուս պու ու-սուլարը թուլթույօրլար: Չիւնքի, Ալլահըն Բէլամընա սատըգ օլմայանլար՝ Թէզիյէ ախէր շէյլէրտէ տախի սա-տազաթըզ օլուրլար:

Իմտի է'յ պիրատէրլէր, պու էսարէթ պօյուստուրու-զընա սիլի քիմիէ կիրիֆթար էթմէսին: Էյէր էվվէլճէ տիւշար օլմուշ իսէն, անը տէֆ՝ էթ վէ Քրիստոսըն սէ-նի ազատ էյլէտիլի հուրրիլէթէ կէլ: Գաղ. 5, 1: Գաղա-

տիալընարա օլան րէսալէտէ Պօղոս առաքեալըն շէտիտէն թա՛ղիր էտիպ, Բիթապը Շէրիֆէ քեամիլէն մուղայլիր իտիլինի իսպաթ էթտիլի խաթալարը՝ Շաբաթապահլար թէքրարայօրլար: Պարզը անճագ չու տըր քի եէ հուտա-վիւրերն կիրտիրմէք իթէտիքլէրի շէրի՛աթ գըսմը՝ խի-քան իտի (քի պու Մովսէսին Շէրի՛աթընտան չօգ էսքի իտի) Յովհ. 7, 22: Շաբաթապահլար տախի Շաբաթը Մովսէսին Շէրի՛աթընտան գատիմ օլտուղը իչիւն իչէրի կիրտիրմէք իթէրլէր: Շէրի՛աթ էսարէթինտէն ինճիւ հուրիւթիւթինէ չըգ: Գատիմ խիլգաթ վէ եէտինճի կիւն-տէն՝ եէնի խիլգաթ իւէ գըլամ կիւնիւնէ կէլ: Արթըգ Շաբաթը տէլիւ, իլլա հայաթըմըղըն անտէ գըլամ էլլէտիլի Բապպըն կիւնիւնիւ հըֆօգ էտէլիմ:

ՏՐ. Բ. Ա. ԹՈՐԻ

ՇԱԲԱԹԱՊԱՀԼԱՐԱ ՍԻԻԱԼԼԱՐ

1. — Էյէր իւք Որիսթիանլար եէտինճի կիւնիւ հըֆօգ է-տէրլէր իտի իսէ, Նի՞չիւն հաֆթանըն պիրիւնճի կիւ-նիւնտէ էքմէք փարէլէրլէր իտի: Ամալ. 20. 7:
2. — Էյէր Որիսթիանլարտան եէտինճի կիւնիւ հըֆօգ էթմէլէրի մաթլուպ օլունուլօր իսէ, Յիսուս Քրիստոսըն սէպթի աչըգճա պօղտուղընը նա՞սըլ թէֆտիր էթմէլիլիլ: Մօտէլիմիլ քէնտիսի տիր: Պունա պիր թէք ճէվապըմըլ օլապիլիր, հանի Շէրի՛աթը վէրէն, քէնտիսի անը թէպ-տիլ էթմէյէ գատիր տիր վէ թէպտիլ էթմիլ տիր: Մատ. 12. 1—8: Յովհ. 5. 11. 12: Պու ալէթլէրտէ կէօրիւլօրըլ քի Յիսուս սէպթ կիւնիւնտէ շայիրտլէրինէ պուղտայ պաշաղլարը գօփարմալարընա միւսա՛ատէ վէ հէմտէ պիր ատէմէ եաթաղընը գալտըրմասընը էմը էյէտի: Պու շէյ-լէրին հէր իքիսի տէ շէրի՛աթա մուղայլիր իտիլէր:
3. — Էյէր Որիսթիանլարտան եէտինճի կիւնիւ հըֆօգ էթ-

մէլէրի մաթլուպ օլունուլօր իսէ, սէն Նիչիւն օ կիւնտէ մէքեանընտան տըշարը չըգարսըն: իյուր. 16. 29 ճը ա-յէթի օգու: Չիւնքի շէրի՛աթը ալան գալմա պունը եափ-մամալարը աչըգճա էմը էտիլմիլ տիր:

4. — Էյէր Որիսթիանլարտան սէպթի հըֆօգ էթմէլէ-րի մաթլուպ օլունուլօր իսէ, սօղուգ իլլիմէլտէ եա-շայանլար՝ նա՞սըլ եաշամալը տըրլար: Չիւնքի շէրի՛աթ անլէրին՝ օ կիւնտէ աթէշ եաղմալարընա վէ պիր իշ իշ-լէմէլէրինէ ասլա միւսա՛ատէ էթմէլ: Օգու իյուր. 35. 1—3: 20. 8—11: Իմտի կէօրմէյօ՞րմըսըն քի շէրի՛աթ անճագ պիր գալմ (եէհուտիլէր), պիր մէմլէ քէթ վէ պիր միւստէթ (եէհուտի միւստէթի) իչիւն թէրթիպ էտիլ-միլ տիր:

5. — Եէտինճի կիւնէ նագըլ հիւրմէթ էտէնլէրի գաթլ էթ-մէք Որիսթիանլարըն ֆարըլ՞մը տըր: Սէպթ կիւնիւն-տէ պիր ատէմ օտուն տէվշիրտիլի իչիւն գաթլ էտիլտի: Ստաու 15. 32—36: Էյէր օ թէքտիր լաղվ էտիլտի՝ տէր իսէն շէրի՛աթ տախի լաղվ էտիլտի տէմիլ օլունսըն:

6. — Էյէր Որիսթիանլար Մովսէսին շէրի՛աթընը, եէտին-ճի կիւն օլան սէպթի հըֆօգ էթմէլի իսէլէր, Նի՞չիւն ե-րուսաղէմտէ ճէմ՝ օլան րէսուլլար վէ իխթիյալլար՝ գա-տիմ քիլիսէլէրէ կէօնտէրտիլէրի իսթարնամէլէրինտէ, անը եաղմալըպ, պիւսպիւթին թէրք էթտիլէր: Ամալ. 15, 23—29: Չիւնքի պա՛ղը քիմտէլէր էնիպ Մովսէսին շէրի՛աթընը հըֆօգ էթմէտիքճէ խէլաս պուլամագսընը՝ տէլիպ անլէրէ թա՛լիմ էտէրլէր իտի: Բէսուլլար իսէ տէտիլէր. «Պիլ պէօյլէ պիր էմը վէրմէմիլ իլլ»:

7. — Էյէր Որիսթիանլար եէտինճի կիւնիւ հըֆօգ էթմէլի իսէլէր, րէսուլլէր Նի՞չիւն երուսաղէմտէ, Սամարիատա, Կոռնելիոսա վէ թա՛իֆէլէրէ ինճիլի վա՛ղ էտէր իքէն, անը հըֆօգ էթմէլէրի պապընտա պիր թէք թէնպիհ վէր-

մէմիշ տիրելը: Անկէր Բուհ իւլ Գուտսըն տէլալէթի ալ-թընտա իքէն, թէվպէ էտէնլէրի լալըզը վէճհէ թա'լիմ էտէմէտիլէ'ր մի:

8.— Պօղոս րէսուլ տէյօր քի հարֆլարլէ թաշար իւզէրլինէ հէքք օլունան էօլիւմ խըտմէթի իպթալ օլունմըշ տըր: Բ Կորն. 3, 1—18 (Մ. Թ.): էօյլէ իսէ օ քրմի'ն վասի-թասըյլէ թէքրար թաստըզ վէ իպզա էտիլտի: էյէր պիզ հալա շէրի'աթ թանթընտա իսէք, թա'իֆէլէրին պէօյիւք րէսուլը 'աղիմ խաթատան տօլալը մահքիւմ տուրույօր:

9.— Ալլահ հէր հանկը պիւր փէյզամպէր հախօտ րէսուլ վասիթասըյլէ քա'իֆէլիքէ Մովսէսին շէրի'աթընը հըֆզ էթմէլէրինի նէ'րէտէ էմր էթմիշ տիր:

10.— Յիսուս Շաբաթապահլարըն հէր շէյի սէպթէ րապթ էտէճէքլէրլինի պիլիւր իքէն, նիշի'ն պէյան էթ-տի քի ճիւմլէ շէրի'աթ վէ փէյզամպէրլէր սեպքէ տէ-յիլ, իլլա մուհապպէքէ մէրպութ տըրլար:

11.— էյէր սէն Մովսէսին շէրի'աթընտան ագտէմ հըֆզ էտիլտիլինի տիւշիւնէրէք սէպթի հըֆզ էտիյօր իսէն, նի'շիւն խիքանը տախի իճրա էթմէյօրսըն: Չիւնքի խի-թան տախի սէպթ կիպի էվվէլճէ էմր օլունմըշ իտի: Թէք. 17, 9—14: Գաղ. 5, 1—6:

12.— Սէպթ կիւնիւնիւ հըֆզ էտէ'րմիլին: Օլ կիւնտէ շէրի'աթը նազզ էտէրէք իշլէլիպ աթէշ Եազարազ փիշի-րիլմիշ թա'ամը եէմլ'գմիլին: Խուր. 35, 1—3: Օլ կիւն գարֆընտա խանէնտէ գալը'րմըսլին: Խուր. 16, 29: էյէր օլ կիւնիւ շէրի'աթա կէօրէ հըֆզ էթմէյօր իսէն, անը հիշ հըֆզ էթմէյօրսըն: էյէր սէպթ շէրի'աթընըն հէր հանկը պիւր գըսմը իպթալ էտիլմիշ իսէ, ճիւմլէսի իպ-թալ էտիլմիշ տիր: էյէր հէր հանկը պիւր գըսմընըն իպ-թալ էտիլտիլինի գապուլ էթմէյօրսըն: էյէր հէր հանկը պիւր գըսմընըն հիւքմ էտիլտիլինի, գիւրա անը հըֆզ էթմէյօրսըն:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0653266

Պաշտօնական նիւմիտ արգումէտներ
ՍԵՆՏՐԱԼ ՎԵՐԻՒՄ:

Երեսփոխ

Maranatha,

Post Box, 303

Aleppo, Syria